

Sportontwikkeling in het beleid van de Nevobo (1)

Beachvolleybal is geen trend, maar een – te verklaren – succes (lifestyle)

Sinds enkele jaren heeft de Nevobo na een uitgebreid onderzoek het circulatie- en minivolleybal (CMV, dat tegenwoordig voor Cool Moves Volley staat) voor de allerjongsten ingevoerd. Welke motieven lagen daaraan ten grondslag? Alles was bedoeld om de volleybalsport aantrekkelijker te maken voor de jeugd en aan te laten sluiten bij hun beleevingswereld. Welke veranderingen zijn er dan toegepast? Inmiddels zijn we enkele jaren verder en het lijkt erop dat deze innovatie aan haar eigen succes ten onder gaat. Wat zijn deze succesfactoren? Om deze vragen te kunnen beantwoorden zal chronologisch de ontwikkelingslijn van de volleybalsport beschreven worden. Door: Jorg Radstake

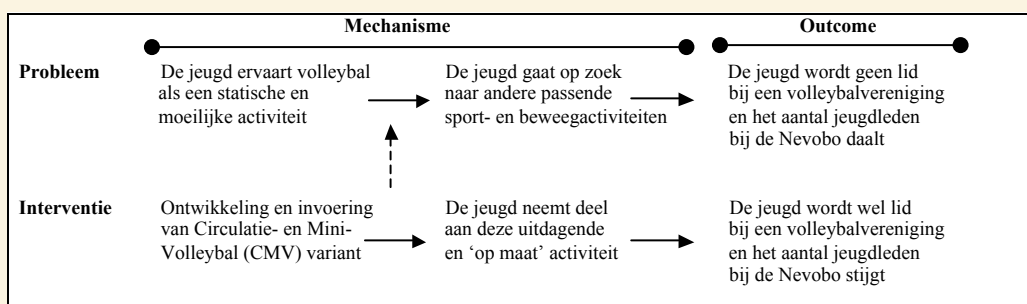
Inleiding

Iedereen in Nederland is wel op de één of andere manier met de volleybalsport in aanraking gekomen. Enthousiaste gymleraren die de fijne kneepjes aangeleerd hebben, de volleybaltoernooitjes georganiseerd op de sport- en spelmiddag in de buurt of de kennismakingslessen van de plaatselijke volleybalvereniging zijn hier voorbeelden van. Niet alleen aan de gezellige onderlinge ontmoeting is het succes van de volleybalsport toe te schrijven. De enorme innovatieve kracht van de gehele volleybalsport, met de werknemers in dienst van de Nevobo voorop, verklaart de enorme bereikbaarheid van het volleybal. Er is namelijk sprake van een passend sportaanbod voor elke doelgroep, met de deelnemer (klant) als uitgangspunt van redeneren!

Minivolleybal als sterke basis

De gouden medaille van de Nederlandse volleybalheren (Atlanta, 1996) als sportmoment van de 20-ste eeuw. Tegelijkertijd bestonden er voor de jongste volleyballertjes diverse competitie- en spelvormen (Minivolleybal). In dit vereenvoudigde volleybalspel ontbrak echter, met name bij de echte beginners, de dynamiek en snelheid die juist zo kenmerkend is voor de sport. Tevens bleek dat volleybal veelal als een erg moeilijke en technische sport ervaren werd. Dat resulteerde erin dat er steeds minder jonge kinderen aan volleybal deden; de volleybalpopulatie daalde. De volleybalbond greep in en ontwikkelde een nieuwe spel- en competitievariant. In het CMO-schema hieronder staat schematisch beschreven welke interventie het gestelde probleem moest zien op te lossen. Maar

heeft het wel het beoogde effect gehad?

Circulatie-minivolleybal (CMV)

Naar aanleiding van bovengenoemde behoefte is Adri Noy, een bekende in de volleybalwereld, samen met de Nevobo aan het ontwikkelen geslagen. Het trendy CMV ontstond! Deze vorm kent

Schema 1: CMO-schema innovatietraject CMV

FASE	LEEFTIJD	VOLLEYBALTECHNIEK EN TACTIEK	SPEL-VORM	VELD-GROOTE	NET-HOOGTE	SPELREGELS	KENMERK	COMPETITIE TOERNOOIEN
1	6-7 jaar	1. Grondvormen van bewegen. 2. bewegingsscholing.	4 - 4	4,5 - 6 m.	2.00 m	Vangen-gooien-bewegen vak leeg spelen.	Een vangbal = één speler terug.	Circulatievolleybal niveau 1
2	7-8 jaar	Vorbereidende basisvormen van gooien-vangen-bewegen en onderhands serveren voorbereiding onderarms spelen.	4 - 4	4,5 - 6 m.	2.00 m	Op een volleybal eigen manier vangen-gooien-bewegen en onderhands serveren en vak leeg spelen.	Drie vangballen achter elkaar = één speler terug onderarms opspelen en vangen = alle spelers terug	Circulatievolleybal niveau 2
3	8-9 jaar	Vorbereidende basisvormen van gooien-vangen-bewegen. Onderhands serveren en verplicht onderarms spelen Voorbereiding vang-gooi-beweging.	4 - 4	4,5 - 6 m.	2.00 m	Onderhandse service, verplicht onderarms spelen en doorgooien vak leeg spelen.	Een bal onderarms naar teamgenoot spelen = één speler terug (laatste speler moet bal onderarms voor zichzelf opspelen en vangen).	Circulatievolleybal niveau 3
4	9-10 jaar	Strengere vang-gooi-beweging. Onderarms en bovenhands spelen drie keer samenspelen verplicht.	4 - 4	4,5 - 6 m.	2.00 m	Onderhandse service van achter de achterlijn en RPS. Na drie service beurten door dezelfde serveerder moet men draaien. Verplicht drie keer spelen	De tweede bal wordt via een ononderbroken vanggooi- of vangstoot beweging weer in het spel gebracht. Een wisselspeler dient bij de serviceplaats ingewisseld te worden.	Minivolleybal niveau 4
5	10-11 jaar	Bovenhands, achterover spelen en doorspelen ruitopstelling bonuspunt bij drie keer samenspelen.	4 - 4	6 - 6 m.	2.00 m	Onderhandse service van achter de achterlijn en RPS. Bonuspunt bij drie keer samenspelen.	Na drie servicebeurten door dezelfde serveerder moet men doordraaien een wisselspeler dient bij de serviceplaats ingewisseld te worden.	Minivolleybal niveau 5
6	11-12 jaar	Bovenhandse service, sprongservice, puchbal, smash, onderarms en bovenhands spelen, achterover spelen. GEEN bonuspunten meer	4 - 4	6 - 6 m.	2.00 m	Onderhandse, bovenhandse of sprongservices van achter de achterlijn. GEEN bonuspunten meer.	Doorspelen. Na drie servicebeurten door dezelfde serveerder moet men doordraaien. Een wisselspeler dient bij de serviceplaats ingewisseld te worden.	Minivolleybal niveau 6

Schema 2: de verschillende fasen binnen CMV

zes verschillende spelniveaus (gekoppeld aan de verschillende leeftijden), zodat ook de jongste volleyballers stapje voor stapje op een speelse en dynamische manier de volleybalspecifieke technieken en het spel onder de knie kunnen krijgen (zie schema 2). Deze vorm moest beter aansluiten bij de doelgroep, zowel qua beleving (leeft 't) als qua complexiteit (het lukt beter) als qua regelgeving (loopt 't).

De afgelopen jaren heeft het CMV zijn waarde duidelijk bewezen, want het aantal jeugdspelers bij de Nevobo is met meer dan 400% toegenomen! Zo spelen er in Nederland meer dan 21.000 kinderen volleybal (leeftijd 6-12 jaar). CMV wordt dan ook gezien als een succesvol sportspel voor vereniging en scholen. CMV is nog lang niet uitontwikkeld en ook de komende jaren blijft de aandacht gericht op het doorontwikkelen van CMV. Vanaf heden staat CMV dan ook voor Cool Moves Volley om een stoerdere uitstraling te krijgen, want de Nevobo heeft helaas wel moeten constateren dat er een zeer scheve verdeling is ontstaan tussen jongens en meisjes. Grofweg 80% is meisje en maar 20% jongen. Blijkbaar sluit deze ontwikkelde variant beter aan bij de belevingswereld van meisjes dan dat jongens zich aangesproken voelen?!

Sportkennismakingsmap 'Kennismaken met volleybal'

Naast de ontwikkeling van bovengenoemde competitievariant heeft de Nevobo geïnvesteerd in de ondersteuning en scholing van deskundig kader (meestal enthousiaste ouders) door een informatieve reader in 'de markt' te zetten.

Schema 3: Overzicht van de verschillende fasen in een krachtig sportkennismakingsaanbod

Fase 1 -> De verplichte deelname aan sport- en beweegactiviteiten onder bevoegdheid van vak- en/of groepsleerkracht. Daaronder vallen de volgende activiteiten:

- les bewegingsonderwijs
- speelkwartier
- schoolkampen
- interne sport- en speldagen.

Fase 2 -> Vanuit het binnenschools sporten/bewegen zal via dit grensgebied op weg gegaan worden naar het, met enige continuïteit, buitenschools sporten en bewegen. Hieronder vallen alle vrijwillige sport- en beweegactiviteiten waar de school en de sportvereniging (of het buurtwerk) elkaar ontmoeten en deze activiteiten gezamenlijk organiseren onder de gezamenlijke verantwoordelijkheid van onderwijs en sportaanbieder. Daaronder vallen de volgende activiteiten:

- sporttoernooien
- sportkennismakingsactiviteiten
- naschoolse sportactiviteiten.

Fase 3 -> De vrijwillige deelname aan sport- en beweegactiviteiten, zonder primaire verantwoordelijkheid van vak- en/of groepsleerkracht. Daaronder vallen de volgende activiteiten:

- spelen en sporten in/rondom het huis of in de wijk
- spelen en sporten onder begeleiding van ...s
- spelen en sporten bij een commerciële aanbieder
- sporten binnen een sportvereniging (trainingen en wedstrijden onder begeleiding van een trainer, coach of begeleider)

Fase 1 (binnenschools)

1. Onderhands spelen
2. Wisselbeurt 2 tegen 2
3. Onderhands spelen
4. Binnenschools volleybal

Fase 2 (naschools)

1. Onderhands spelen en onderarms spelen
2. Bovenhands spelen
3. Typen van de bal

Fase 3 (sportvereniging)

1. Onderhands opspelen en bovenhands tegen team spelen
2. Typen de hoog gooien en onderarms tegen de hoog speler
3. Via de grond de bal tegen de hoog speler

Daarnaast is er door een subsidie van NOC*NSF - samen met de SLO - een sportkennismakingsmap volleybal met introductielessen en -trainingen voor basisscholen, naschoolse opvang en verenigingen ontwikkeld. Het doel hiervan is het bereiken van een brede doelgroep, die zo op een laagdrempelige manier in aanraking komt met deze passende sport-/spelvariant. Door deze kennismaking hoopt de volleybalsport te kunnen groeien (doelstelling in de Sportagenda 2009 - 2012 is bijvoorbeeld 2% ledengroei). Vanuit een visiedocument over het verbeteren van de aansluiting tussen binnen- en buitenschools leren sporten en bewegen is in een drietal fasen invulling gegeven aan deze aansluiting (zie schema 3).

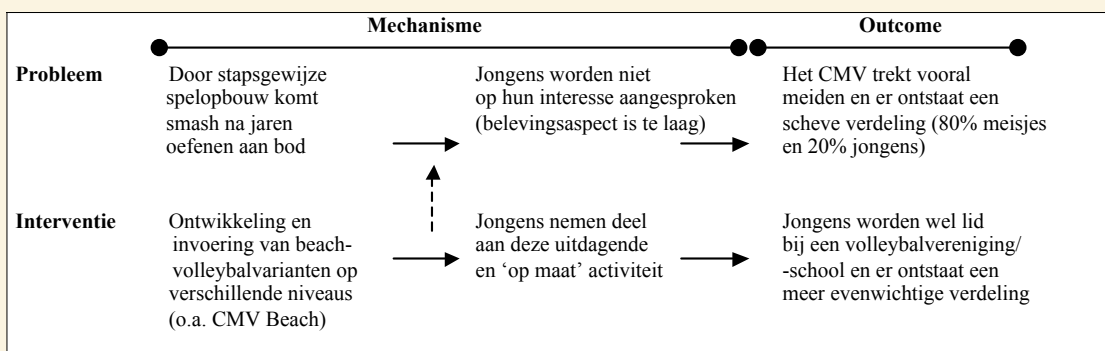
Beachvolleybal

Ook de beachvolleybalsport is de laatste jaren enorm in opkomst. Vanuit de beschreven ontwikkelingslijn van de gehele volleybal-

sport valt dit succes te verklaren en is het niet meer dan logisch dat de Nevobo hier extra in investeert. Onderstaand CMO-schema geeft deze positie - vanuit breedtesportoogpunt - weer.

Het is te simpel gedacht om het succes van het beachvolleybal in z'n geheel toe te schrijven aan de veelal ongebonden status (geen lidmaatschap). Intrinsiek bezit dit spel, zeker voor de manlijke deelnemers, in ieder geval de volgende 'krachtige' punten:

- 1 door de regelgeving wordt er gestuurd op het raken van de derde bal middels 'hard' contact, waardoor het smashen al vroeg 'aangeleerd' en 'toegepast' dient te worden
- 2 door het geringe spelersaantal (niet alleen twee tegen twee, maar ook andere spelvarianten zoals bijvoorbeeld drie tegen drie) ontstaat een dynamisch spel, waarin continu een appèl gedaan wordt op alle, multifunctionele spelers

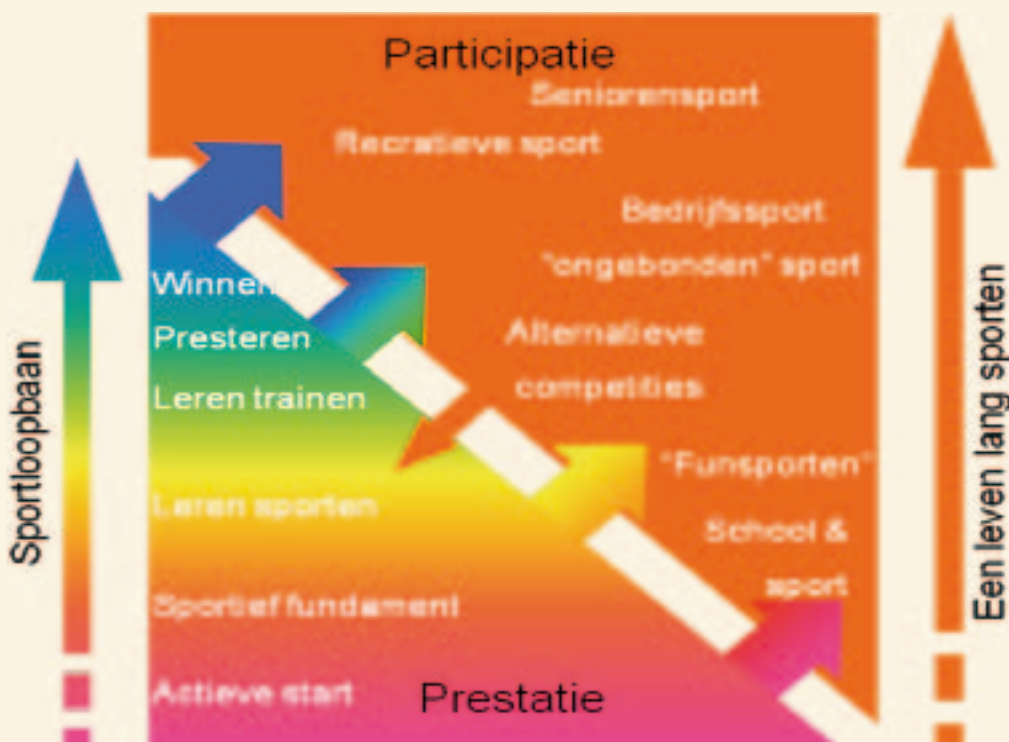
Schema 4: CMO-schema innovatietraject beachvolleybal

	Jongste jeugd (4-12)	Jeugd (12-18)	Jong volwassen (18-25)	Jong werkenden (25-35)	Ouder werkenden (35-45)	Masters (45-65)	Senioren (65-)
Kenmerken	<ul style="list-style-type: none"> • Basisschool • Ontdoken • Afzankelijkheid ouders • Vrienden maken 	<ul style="list-style-type: none"> • Middelbare school • Meer eigen wil • Internet en mobiel • Vrienden maken • Drink schema • Rijbaantjes 	<ul style="list-style-type: none"> • Periode van de keuze (opleiding) • Maak nieuwe omgeving • Toename tijdruimte • Keuze blijven (topsporten of niet) 	<ul style="list-style-type: none"> • Eerste baan • Tijdruimte • Behoefte flexibele tijdindeling • Hoger inkomen • (zomert)jonge kinderen 	<ul style="list-style-type: none"> • Kinderen • Drink bezit leven • Netwerk • Gezondheid belangrijk 	<ul style="list-style-type: none"> • Toename vrije tijd • Zorg voor ouders • Netwerk • Gezondheid belangrijk 	<ul style="list-style-type: none"> • Veel vrije tijd • Toename gezondheidskrachten • Behoefte sociale omgeving
Omgeving	<ul style="list-style-type: none"> • Ouders • Broers/zussen • Grootouders • Klasgenoten 	<ul style="list-style-type: none"> • Ouders • Broers/zussen • Grootouders • Klasgenoten • Overige clubs 	<ul style="list-style-type: none"> • Ouders • Broers/zussen • Vrienden • Studiegenoten • Collega's 	<ul style="list-style-type: none"> • Vrienden • Collega's • Kinderen 	<ul style="list-style-type: none"> • Vrienden • Collega's • Zakelijke contacten • Kinderen 	<ul style="list-style-type: none"> • Vrienden • Collega's • Zakelijke contacten • Kinderen • Kleinkinderen 	<ul style="list-style-type: none"> • Vrienden • Kinderen • Kleinkinderen
Barrières	<ul style="list-style-type: none"> • attitud • beschikbaarheid aanbod • slechte sportervaring • onbekendheid • kosten 	<ul style="list-style-type: none"> • kosten • image • slechte sportervaring • tijd • attitud • passend aanbod 	<ul style="list-style-type: none"> • tijdgebrek • geldgebrek • bereikbaarheid • geen sportpartner • passend aanbod 	<ul style="list-style-type: none"> • tijdgebrek • niet-flexibel aanbod • openingstijden • geldgebrek • passend aanbod 	<ul style="list-style-type: none"> • bereikbaarheid • Tijdgebrek • passend aanbod 	<ul style="list-style-type: none"> • bereikbaarheid • tijdgebrek • passend aanbod 	<ul style="list-style-type: none"> • bereikbaarheid / openingstijden • Gezondheid / lichamelijke beperkingen • passend aanbod
Reden om te sporten	<ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkeling motoriek • Ontwikkeling door teamsport • Plezier • Competitie 	<ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkeling talent • Competitie • Ontmoeten vrienden • Conditie 	<ul style="list-style-type: none"> • Competitie • Plezier • Conditie 	<ul style="list-style-type: none"> • Conditie • Competitie • Plezier 	<ul style="list-style-type: none"> • Gezondheid • Ontspanning • Plezier 	<ul style="list-style-type: none"> • Gezondheid • Ontspanning • Gezelligheid 	<ul style="list-style-type: none"> • Gezondheid • Gezelligheid

Schema 5: wat typeert de verschillende doelgroepen?

3 door de ondergrond worden in eerste instantie verschillen genivelleerd (de betere indoor-spelers hebben ook moeite in het zand) en worden drempels beslecht (duiken doet geen pijn).

Spelinzicht, breed geschoold én durf worden meer 'beloond' dan bij indoor-volleybal. Natuurlijk is de maatschappij, en dan met name de doelgroep, ook veranderd met andere wensen en behoeften (zie schema 5). Dat houdt in dat niet alleen de aard van de activiteit passend dient te zijn om tot een succes te leiden, maar dat de gehele organisatie ook aangepast dient te worden aan deze (potentiële) deelnemers, sporters en dus onze klanten! Het zeer uitgebreide aanbod van beachvolleybalactiviteiten (onder andere ook de vele recreatieve toernooien waarvoor iedereen zich in kan schrijven) draagt eraan bij dat er voldoende ruimte is voor de verschillende motieven – naast plezier en contact ook voor (a) prestatie; winnen, jezelf overwinnen, ontwikkelen, (b) beleving;

Schema 6: schematische weergave van 'stappen' in een sportloopbaan (LLS) en diversiteit van de doelgroep

avontuur, spanning, meemaken en (c) wellness; gezondheid, je fit voelen, genieten – om een 'leven lang te sporten (LLS)'.

Voor het ontplooiën van deze enorme intrinsieke kracht van het beachvolleybal onderneemt de Nevobo verschillende pro-en reactieve acties. Zowel op het gebied van de aanleg van multifunctionele beachaccommodaties als het introduceren van deze 'nieuwe' sport bij de jonge doelgroep timmert de Nevobo samen met externe partners (Grontmij) en Hogeschool Windesheim, als opleidings-, kennis- en innovatiecentrum aan de weg. Een team van experts, in dienst van de Nevobo, houdt zich daarnaast in meer of mindere mate bezig met de volgende ontwikkelingsgebieden, waarmee de enorme diversiteit onder de complete doelgroep (zie schema 6) blijvend bereikt moet worden:

- realisatie (multifunctionele) beachaccommodaties (met Grontmij als partner)

- ondersteuning bij het opstarten van een beachvolleybalschool en/of -vereniging
- sportkennismakingslessen beachvolleybal onderbouw VO (samen met Calo Windesheim)
- professionaliseren sporttechnisch kader (VT2Beach of train-de-trainer cursus)
- talentontwikkeling (NBS) door het opzetten, faciliteren en begeleiden van regionale en nationale trainingscentra
- organiseren van evenementen, op zowel breedte- als topsportgebied, voor de uitstraling en klimaatverandering van het beachvolleybal in Nederland.

Afsluiting

In dit eerste artikel wordt ingegaan op de innovatie van de volleybalsport om uiteindelijk het beachvolleybal - als een te verklaren ontwikkeling - te kunnen positioneren. Het volgende artikel (deel 2) zal dan ook specifiek ingaan op het ontwikkelen van een passend sport(kennismakings)aanbod voor de onderbouw van het voortgezet onderwijs. Naast een inleiding over het gebruik van de ontwikkelde kennismakingsreader, het gehanteerde ordeningsprincipe en de methodische en didactische lijn, zullen natuurlijk ook enkele concrete activiteiten de revue passeren. Deze complete good practice kan als voorbeeld gelden voor het behalen van de doelstelling om in 2012 zo'n 1500 schoolactieve verenigingen gerealiseerd te hebben (project 'Sportaanbod voor het Onderwijs' van NOC*NSF als onderdeel van het beleidskader Beweging, Sport & Onderwijs, 2008). De deelnemende sportbonden moeten hun verenigingen stimuleren dat zij structureel een passend sportaanbod voor (minimaal) 40 uur op jaarbasis voor, tijdens en/of na 'lestitijden' en in de 'schoolse setting' realiseren met behulp van beschikbaar en deskundig kader, waardoor kinderen meer uren sporten (en dus bewegen).

Auteur

Deze artikelenreeks is geschreven door Jorg Radstake, opleidingsdocent aan de Calo, en is een weergave van de concrete invulling van de intentieovereenkomst die door beide partijen op het symposium 'Beachvolleybal, zand tot nadenken' op 9 december 2009 bij NOC*NSF proeftuin 'De Pelikaan' te Zwolle ondertekend is.

Correspondentie: jorg.radstake@windesheim.nl of Rik Eisma, contactpersoon van de Nevobo rik.eisma@nevobo.nl, tel. 06 1526 9331.